

На честь нашого міста і його князів

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державного історико-культурного заповідника Острога

Напередодні Дня нашого міста та його 920-го ювілею гадаємо, що в честь Острога і князів Острозьких названо низку вулиць у багатьох містах України. Ми вже писали на початку цього року про провулок Острозький у колишньому губернському місті Волині (див. випуск «Нашого історичного календаря» в «Замковій горі» від 1 лютого 2020 р.; матеріал «Двісті сорок метрів Острозького провулку на Малюванці в Житомирі»). Кілька років тому вул. Острозька з'явилася на карті міста Славути – найближчого до нас райцентру сусідньої Хмельницької області, свого часу – поселення у володіннях князів Острозьких. Такий же топонім на честь Острога є в селі Межиріч на Острожчині, що в княжі часи був справжнім містом із Магдебурзьким правом, наданим йому 1605 р.

Що стосується власне князів Острозьких, то перелік міських вулиць, названих на їхню честь у різних регіонах України, якщо вірити Українській Вікіпедії, справді вражає. Наприклад, топонім «Вулиця князів Острозьких» є в таких великих і малих містах нашої держави: Володимир-Волинський, Житомир, Камінь-Каширський, Козятин, Луцьк, Новоград-Волинський. Звичайно, у цьому переліку є і наш Острог.

Топонім «Вулиця Острозького» трапляється на карті шести міст. Це Вінниця, Гоща, Львів, Старокосятинів, Тетіїв, Хмельницький.

Топонім «Вулиця Князя Острозького» мають п'ять міст – Рівне, Ковель, Збарж, Тернопіль, Шумськ.

Топонім «Вулиця Князя Костянтина Острозького» нещодавно з'явився у місті Дніпро (колишньому Дніпропетровську-Катеринославі).

Топонім «Вулиця Костянтина Острозького» є у містах Дубно, Кременчук, Овруч.

Найімовірніше, під Костян-



тином Острозьким при найменуванні вулиць ініціатори мали на увазі фундатора академії та друкарні в Острозі князя Василя Костянтина Острозького (1526 – 1608). На його честь, вірогідно, названі і «Вулиці Острозького» і «Вулиця Князя Острозького», у яких конкретне княже ім'я не вказане.

Вулиця на честь співзасновниці академії княгині Гальшки Острозької, наскільки нам відомо, поки є лише в Острозі.

Повертаючись до Української Вікіпедії, зазначимо, що в ній наявні окремі статті про деякі топоніми, про які мовилося вище, а саме: «Провулок Острозький» (Житомир), «Вулиця Князя Острозького» (Тернопіль), «Вулиця Князя Острозького» (Рівне),

«Вулиця Князів Острозьких» (Житомир). Історико-архітектурну цінність становить забудова тернопільської вулиці, названої на честь нашого князя. Ця забудова дивом уціліла під час запеклих весняних боїв 1944 р., коли Тернопіль був майже стертий із лиця землі, і навіть обласні

установи кілька років змушені були працювати у сусідньому місті Чортків. Уцілів у роки війни і будинок Фондації князя Острозького в Тернополі, про який ми писали у квітневому випуску «Нашого історичного календаря». Ця історична будівля розташована за адресою вулиця Князя Острозького, 37, Тернопіль. Зараз у ній працює Тернопільський обласний клі-



нічний шкірно-венерологічний диспансер.

За адресою вулиця Князя Острозького, 11, Тернопіль зберігся будинок «Міщанського братства», у якому нині Тернопільська обласна філармонія.